

Jak przygotować uczniowski projekt przyjazny planecie?

Planowanie

Ważny, jeśli nie najważniejszy etap całego projektu.

- **ETAPY.** Warto spisać plan i uwzględnić każdy etap przygotowania. Nie zapominajcie o sprzątaniu i świętowaniu sukcesu. Dobrze by było do każdego punktu wypisać rzeczy, które będą potrzebne do jego realizacji – od materiałów plastycznych po niezbędny sprzęt.
- **CO DWIE GŁOWY TO NIE JEDNA.** Warto planować etapami i z możliwie największą ilością dodatkowych par oczu. Może zgodzi się rzucić na to okiem drugi nauczyciel, dyrekcja albo ktoś z administracji. Każda dodatkowa para oczu może wychwycić miejsce, gdzie coś można zrobić łatwiej, taniej, gdzie dodać, a gdzie odjąć.
- **CZAS.** Warto przygotować plan i dać sobie kilka dni na przemyślenie, potem do niego wrócić i zastanowić się jeszcze raz, co może być zrobione lepiej.
- **DŁUGOTRWALE.** Pomyśl o losach efektów projektu w kolejnych latach (sadzenie drzew, domki dla owadów, wysiewanie łąk kwiatnych – czy da się o nie zadbać długoterminowo).

Partycypacja

- **DOŚWIADCZENIE.** Uczymy się najlepiej, jeśli przy czymś działamy. Nauka przez doświadczenie jest bardziej skuteczna. Warto włączyć to w projekt.
Przykład: jeśli klasa organizuje konkurs, to jeden z uczniów/ jedna z uczennic może być prowadzącym, grupa uczniów/uczennic może wymyślać pytania. Niech to nie będzie wydarzenie przygotowane wyłącznie przez nauczyciela/nauczycielkę, tylko wspólnie zorganizowany projekt.
- **PO MYŚLI UCZESTNIKÓW.** Jeśli wspólnie z dziećmi wybieriecie nagrody, to mniejsza jest szansa, że pójdą na śmietnik. Jeśli wspólnie przygotujecie menu na wydarzenie, to większa jest szansa, że jedzenie zniknie ze stołów.
- **SZKOŁA TO SZERSZA SPOŁECZNOŚĆ.** Szkoła to nie tylko klasy z nauczycielem/nauczycielką. Warto zapraszać do współpracy rodziców. Oni też dysponują zasobami, które można podczas takich projektów wykorzystać.
Przykład: w Programie z Pandą ojciec jednego z dzieci jest stolarzem i w ramach wydarzenia dla klasy, z pomocą nauczycielki, zorganizował warsztaty z budowania domków dla owadów.
- **SPRAWCZOŚĆ.** Partycypacja jest ważna, dlatego że daje dzieciom możliwość działania i poczucie sprawczości. To jest niezwykle istotne przy tematach zmiany klimatu i utraty różnorodności biologicznej, bo zamiast wzmagać obawy, dajesz im narzędzie, jak świat można zmieniać.

Śmieci

- **KONKURSY I ŚMIECIOSZTUKA.** Problemem konkursów śmieciowych i śmieciosztuki jest to, że utrudniają segregację. To nie jest dobre podejście do edukacji o śmieciach. Dzielenie śmieci na mniejsze części oraz łączenie elementów taśmą klejącą lub klejem zmniejsza ich szansę na skuteczny recykling. Może uda Wam się przeprowadzić działanie tak, żeby dało się potem rozdzielić poszczególne elementy. Używajcie do łączenia np. spinaczy zamiast taśmy klejącej.
- **DOWNCYCKLING.** Warto opowiedzieć dzieciom o dzieleniu i łączeniu śmieci. To dobry moment, by wspomnieć im o hierarchii: najpierw warto nie dopuścić do powstawania odpadów, a dopiero jeśli się nie udało, znaleźć dla odpadów inne zastosowanie. Można też

wprowadzić pojęcie downcykling (to moment, kiedy powstaje coś niższej jakości niż było pierwotnie).

Przykład: są takie aktywności ze śmieciami, które wcale nie utrudniają ich segregacji.

Jednorazowe naczynia spożywcze można np. użyć jako doniczki i zasiać tam ziola. Wtedy nie dzielimy ani nie łączymy ze sobą śmieci, które nadawałyby się do recyklingu.

Dekoracje

- **PONOWNE UŻYCIE.** Przygotowując dekoracje, starajcie się wybierać takie materiały, by dało się je ponownie wykorzystać. Np. papierowe girlandy mogą być wielorazowego użytku i da się je przechowywać na kolejne wydarzenie. Warto wtedy zrobić je z grubszej tektury. A może wspólnie z uczniami/uczennicami wytniecie je ze starych pudeł?
- **NIEMIESZANIE SUROWCÓW.** Pozwoli to na sprawne posortowanie odpadów, by nadać im drugie życie.
- **UNIKAJ JEDNORAZOWYCH DROBIAZGÓW.** Warto zastanowić się, czy na pewno balony, serpentyny, a szczególnie foliowe konfetti jest niezbędne dla naszego wydarzenia.
- **ROZMOWA.** Planowanie dekoracji to może być moment na wspólne rozmowy o recyklingu z dziećmi, ale też przestrzeń na ich kreatywność. Warto dać im możliwość, żeby sami lub z pomocą wymyślili, z czego można robić dekoracje na Wasze wydarzenie.

Działaj z tym, co masz

- **ARKUSZ ZASOBÓW.** Warto, planując wydarzenie, stworzyć arkusz zasobów, który uzupełnimy z uczniami i uczennicami, ale też z rodzicami. Można udostępnić plik w formie online, żeby rodzice mogli wpisać, co mogliby zaproponować społeczności szkolnej.
- **POŻYCZAJ.** Najlepiej korzystać z rzeczy wielorazowych i używanych. Warto zrobić rozeznanie wśród dzieci. Może ktoś z rodziców albo lokalny ośrodek kultury może wypożyczyć potrzebny sprzęt.
- **DZIAŁAMY BLISKO.** Warto skierować swoją uwagę na najbliższe otoczenie. Pomysłu na działania sprzyjające ochronie przyrody i klimatu nie trzeba szukać wśród niedźwiedzi polarnych w Arktyce. Może to dobry moment, żeby wspólnie z uczniami i uczennicami przyjrzeć się infrastrukturze szkolnej i sprawdzić, jak działa Wasza placówka pod względem śladu ekologicznego? Czy Wasz projekt nie mógłby w realny sposób czegoś zmienić? Obejrzyjcie szkołę i jej otoczenie: czy przestrzeń dookoła sprzyja różnorodności biologicznej? Czy ślad energetyczny placówki jest duży? Czy może moglibyście wspólnie z dziećmi zaproponować jakieś zmiany? To oprócz realnej zmiany nauczy dzieci być uważnym na to, co jest dookoła nich. Niech to będzie odczuwalna zmiana, ale na małą skalę.

Nasadzenia

Wspaniały pomysł! Oprócz realnych pożytków z roślin jest to również okazja, żeby z dziećmi wyjść na zewnątrz, żeby pokopały w ziemi i miały kontakt z przyrodą, również sensorycznie. Hortiterapia i praca na zewnątrz znacząco obniża napięcie, stres, pobudza zmysły i ma niezwykle pozytywny wpływ na dzieci.

- **JAKĄ ROŚLINĘ WYBRAĆ?** Częstym błędem popełnianym przy tej okazji jest sadzenie roślin inwazyjnych. Takie rośliny bardzo się rozrastają, wypierając inne gatunki, a tym samym ograniczając różnorodność biologiczną. Są to na przykład dęby czerwone, robinie akacjowe, nawłóć kanadyjska, rdestowce, klony jesionolistne, sumaki octowce. Najlepiej poradzić się eksperta! Przy okazji chociażby dębów czerwonych łatwo się pomylić (nasze rodzime dęby mają zaokrąglone listki, a dąb czerwony ma zastrzone na końcach).

- **MIEJSCE WYSADZENIA.** Warto dobrze zaplanować moment i miejsce wysadzenia. Termin zależy od gatunków roślin i warunków pogodowych. Najlepiej poradzić się eksperta. Może ktoś chciałby przyjść do Waszej klasy i opowiedzieć o tym, jakie wymogi mają poszczególne gatunki? Czy lubią być w cieniu, czy w nasłonecznionym miejscu? Można wspólnie z dziećmi odpowiedzieć na pytanie, czy nowe drzewko można posadzić gdziekolwiek. Czy w wybranym miejscu nikt go nie zniszczy? Nikt nie skosi? Może warto pomyśleć o płotku?
- **ZAPYLACZE.** Wybierając rośliny do zasadzenia, warto też pamiętać o zapylaczach. Ze względu na zmieniające się warunki środowiskowe owady mają coraz mniej miejsc, w których mogą szukać pożywienia. Warto więc sadzić dla nich dużo roślin miododajnych, do których należą m.in. cynia, lawenda, oregano, jeżówka purpurowa, wiciokrzew, wiesiołek, lilaki, krzewy malin i jeżyn oraz drzew owocowych np. jabłoni, grusz, mirabelek. I najlepiej tak tworzyć przestrzeń przy placówce, by zapylacze miały pożywienie od wczesnej wiosny do późnej jesieni.
Rośliny kwitnące jesienią, np. bluszcz pospolity, są dobrym źródłem pożywienia również dla migrujących w czasie jesieni owadów, np. motyli z gatunków rusałka osetnik, rusałka admirał. Zapraszając motyle do ogrodu, trzeba pamiętać również o roślinach, które będą dobrym źródłem pożywienia dla ich gąsienic. Są to np. pokrzywa, oset, ostrożeń, łopian. Dobrym rozwiązaniem jest stworzenie **kwietnej łąki**, która pozwoli zaspokoić potrzeby owadów na każdym etapie ich rozwoju, zaczynając od stworzenia miejsca do składania jajeczek, przez żerowisko dla gąsienic i larw, bezpieczne miejsce do przepoczwarczania się, aż do stołówki dla postaci dorosłych (imago) motyli dziennych, ciem, pszczoł i wielu innych.

Poidła dla zwierząt

- **POIDŁA.** Dobrym pomysłem jest też tworzenie poidel dla zwierząt. Mogą być przeznaczone dla ptaków, owadów lub ssaków odwiedzających nasze podwórka i ogrody. Bez względu na typ poidel, trzeba pamiętać o tym, aby stale kontrolować poziom ich napełnienia. Jest to ważne szczególnie latem, ponieważ zwierzęta przyzwyczajone do nich mogą mieć problem ze znalezieniem innych źródeł wody. W przypadku długotrwałych upałów, może to zagrażać ich życiu.
- **DLA PTAKÓW.** Poidła dla ptaków powinny być umieszczone wysoko, w miejscu ocienionym i niedostępnym dla drapieżników. Wodę trzeba wymieniać regularnie, żeby była świeża i pozbawiona zanieczyszczeń.
- **DLA OWADÓW.** W przypadku owadów poidła powinny być skonstruowane w sposób pozwalający na bezpieczne korzystanie z wody, minimalizujący szanse na utopienie się bezkręgowców. Takie poidła często są wypełnione kamieniami, mchem i innymi naturalnymi elementami.
- **DLA SSAKÓW.** Poidła dla ssaków często są odwiedzane przez jeże. Muszą być na tyle stabilne, żeby zwierzę nie przewróciło ich i nie rozlało zawartości. Jeżeli decydujemy się na bardziej naturalne rozwiązanie np. w formie małego stawu, koniecznie trzeba pamiętać o tym, aby był on wyposażony w elementy pozwalające na wyjście zwierząt z wody, na wypadek wpadnięcia do niej. Brak takiego wyjścia może się skończyć utonięciem zwierzęcia.

Domki dla ptaków i innych zwierząt

- **BUDKA LĘGOWA.** Budki lęgowe poza wykorzystaniem przez ptaki w okresie lęgowym służą również za schronienie i miejsce do snu jesienią i zimą. Wybierając budkę lęgową, pamiętajmy o znalezieniu takiej, przy której wejściu nie ma patyczka pod otworem wlotowym, gdyż ułatwia on dostanie się do gniazda drapieżnikom. Budka nie powinna być też płytka, co może ułatwić drapieżnikom dostanie się do lęgu. W zależności od wielkości otworu wlotowego z budki będą korzystały różne gatunki ptaków – warto o tym pamiętać, jeśli chcemy powiesić więcej niż jedną budkę. Ważne, by pamiętać o regularnym, corocznym czyszczeniu budek! Najlepiej robić to w okresie od połowy października do końca lutego, o tej porze roku lęgi są zakończone i nie przepłoszymy ptaków. Przed czyszczeniem budki należy sprawdzić, czy nie została zamieszkała przez inne zwierzęta np. orzesznice, myszy, nietoperze. Wówczas, oczywiście, należy pozostawić je w spokoju i cieszyć się z nowego gościa w naszym ogrodzie.
- **DOMEK DLA OWADÓW.** Można też pomyśleć o zbudowaniu schronień dla innych zwierząt. Popularne są domki dla owadów – pamiętajmy jednak, by było to dobrze zaplanowane. Za domkiem dla owadów powinny pójść również nasadzenia roślin miododajnych, żeby nasze zapylacze miały co jeść.

Poczęstunek

- **WSPÓLNE PLANOWANIE.** Przekąski można ustalać razem z uczennicami i uczniami. Dobrze wysłuchać ich pomysłów, dać możliwość aktywnego wyboru. Jeśli przygotujemy lubiane przez dzieci przekąski, chętniej je zjedzą i mniej jedzenia się zmarnuje.
- **OSZACUJ ILOŚĆ JEDZENIA.** Znów bardzo ważne w kontekście planowania! Pamiętaj, że część uczniów lub uczennic może być nieobecna.
- **UPRZEDŹ RODZICÓW.** Koniecznie trzeba uprzedzić rodziców, by tego dnia nie dawali dzieciom śniadaniówek. Muszą też dać znać o alergiach lub nietolerancjach pokarmowych dzieci.
- **ZAPLANUJ, CO STANIE SIĘ Z RESZTKAMI.** Z pewnością nie wszystko zostanie zjedzone, upewnijcie się, że żywność się nie zmarnuje. Zawczasu można przygotować wielorazowe pojemniki i przekazać to, co zostanie, uczestnikom lub do jadalni.
- **OGRANICZ PAPIERKI I FOLIÓWKI.** Przy zakupach staraj się wybierać opakowania zawierające dużo produktu, tak, aby ograniczyć ilość folii.
- **SŁODYCZE.** Szukajmy alternatyw dla nagród-słodczy. Może zamiast nich możemy zaproponować owoce? A może zrobicie razem ciastka w szkole? Pamiętajmy, że naszym projektem przekazujemy dzieciom informacje nie tylko te merytoryczne, o których mówimy na zajęciach, ale też pokazujemy im w praktyce nasze działania i kształtujemy nawyki żywieniowe.
- **DIETA PRZYJAZNA ZDROWIU DZIECI I PLANETY.** Warto zwrócić uwagę, by posiłek był jak najmniej szkodliwy dla zdrowia dzieci i dla naszej planety. Starajmy się wybierać warzywa, owoce i inne produkty jak najmniej przetworzone, sezonowe i lokalne. Warto wybierać te, które nie są pakowane. Może to dobra okazja, żeby porozmawiać z dziećmi o Diecie przyjaznej planecie? Jeśli chcesz wiedzieć o niej więcej, zapraszamy na:

<https://www.wwf.pl/dieta-przyjazna-planecie>

<https://www.wwf.pl/aktualnosci/spojrzmy-na-co-jemy>

<https://www.wwf.pl/aktualnosci/dieta-planetarna>

Nagrody

W wielu projektach uczniowskich pojawia się moment nagrody za udział albo rywalizację. Warto przy wyborze kierować się zasadami zrównoważonego rozwoju.

- **PRZEDMIOTY UŻYWANE.** Można wspólnie wybrać przedmioty używane z zasobów dzieci, np. zabawki, którymi już się nie bawią, gra planszowa, która się znudziła. Można zrobić burzę mózgów wspólnie z dziećmi.
- **KUPON/KARTA/BILET.** W niektórych szkołach stosuje się rozwiązanie, żeby kupować w nagrodę kartę do sklepu. To drogi prezent, ale na pewno ma mały ślad ekologiczny. Można też podarować dzieciom bilet do teatru czy kina, choć są to rzeczy, które wymagają większych nakładów finansowych.
- **DA SIĘ ZA DARMO.** Jest bardzo wiele możliwości ustalenia nagrody, która nie wymaga wydawania pieniędzy. Może to być wspólne zdjęcie albo zdjęcie wygranej osoby ze śmiesznym rekwizytem czy w fotobudce. Mogą to być kartki-rysunki z podziękowaniem (robione własnoręcznie przez uczniów np. ze ścinków, jednostronnie zapisanych kartek przeznaczonych do wyrzucenia). A może nagrodą dla klasy czy zespołu za działania może być wyjście na spacer? Albo lekcja na zewnątrz? A może godzina wspólnego grania w planszówki po lekcjach? Na pewno wspólnie z uczniami i uczennicami znajdziecie coś, co wszyscy lubią!

Jednorazowe naczynia

Odchodzimy od używania jednorazowych opakowań, kubeczków, sztućców czy talerzyków!

- **WODA.** Wodę można rozlewać np. do prywatnych, wielorazowych butelek – takie bidony dzieci mają zazwyczaj codziennie ze sobą
- **POŻYCZMY ZE STOŁÓWKI.** Być może uda się wynegocjować z zarządcami stołówki szkolnej, żeby skorzystać z naczyń podczas Waszego wydarzenia? Może przy okazji dzieci mogłyby dowiedzieć się więcej o pracy stołówki i porozmawiać z kucharzem/kucharką lub intendentem/intendentką? Pracownicy i pracownice mogłyby opowiedzieć o tym, jak należy planować drogę naczyń, by czyste nie spotykały się brudnymi.
- **PRZYNIEŚ Z DOMU SWÓJ ULUBIONY KUBEK.** Poczęstunek szkolny może być okazją, żeby każde dziecko przyniosło z domu swój ulubiony kubek. Nie zmarnujemy jednorazowych, a każdy będzie miał okazję się pochwalić.
- **PODPISUJEMY.** Jeśli już zupełnie nie ma jak użyć naczyń wielorazowych, to niech każde dziecko oznaczy/podpisze/pokoloruje swój kubeczek tak, żeby przez całe wydarzenie korzystać z jednego.

Druk

- **TABLICA.** Większość z Was ma do dyspozycji tablice interaktywne. Czasem warto wyświetlić zadanie czy pytanie konkursowe na tablicy zamiast drukować odbitkę dla każdego.
- **DRUKI DWUSTRONNE.** Jeśli już drukujecie, pamiętajcie, żeby robić to dwustronnie. Każda wolna przestrzeń na kartce to zmarnowany papier.
- **CERTYFIKAT.** Warto pamiętać o certyfikowanym papierze, np. z certyfikatem FSC. Jeśli zamawiacie druk w drukarni, to warto o tym wspomnieć. A może uda się namówić administrację szkoły, żeby używała takiego papieru na co dzień? I przy okazji opowiedzieć dzieciom, co oznacza taki certyfikat.
- Jeśli potrzebujemy korzystać z czegoś wielokrotnie, możemy wydrukować to na bardziej sztywnym papierze zamiast laminować.

Walk the talk

Jednym z problemów, które zauważyliśmy, analizując projekty uczniowskie, jest rozbieżność teorii i praktyki.

- **ZAPISUJMY ZASADY.** Ułatwieniem i przypominajką może być spisanie zasad projektu na dużym kartonie i powieszenie w klasie tak, by dzieci mogły do tych zasad wracać.
- **KTO PILNUJE REALIZACJI?** Planując projekt, weźmy pod uwagę to, jak będziemy pilnować jego realizacji. Może warto wyznaczyć jednego ochotnika spośród dzieci, który będzie pilnował czy to, co realizujecie jest zgodne z założeniami?
- **PODSUMOWANIE.** Podsumowywanie jest ważnym elementem każdego projektu uczniowskiego. To moment, kiedy warto usiąść z dziećmi i porozmawiać, co nam wyszło, a mogliśmy zrobić lepiej. Czy każdemu projekt się podobał, czy może ktoś poczuł się z niego wykluczony. To jest też moment, żeby podsumować projekt pod względem jego śladu środowiskowego. Warto też pomyśleć o udziale w podsumowaniu kogoś z zewnątrz zespołu projektowego. Warto być otwartym na opinie i uczyć tego uczniów i uczennice. Można zapytać rodziców, co myślą o projekcie, może udzielą nam dodatkowych porad, wskazówek, inspiracji.

Projekty na zewnątrz

Edukacja terenowa to doskonały środek do zrealizowania ekoprojektu. Dzieci są w obecnych czasach bardzo oderwane od środowiska naturalnego. Warto poczytać o koncepcji zespołu deficytu natury wśród dzieci, ale też o tym, że podstawę programową można też realizować na zewnątrz, w lesie, na łące czy w miejskich chaszczach. Po to, by być skutecznym w ochronie przyrody, trzeba odbudować z nią więź. A można to zrobić skutecznie, mając z nią realny, bliski kontakt. Poza tym w murach szkolnych, w zamkniętej klasie dzieci za mało się ruszają, psują sobie wzrok, są znużone, a ich mózgi gorzej się rozwijają.

Inspiracje

CHECKLISTA DO AUDYTU znajdziesz ją na stronie:

<https://www.wwf.pl/edukacja/program-z-panda/materialy>

Checklista to narzędzie, którego używają uczniowie i uczennice. Przeprowadzają dzięki niej audyt w szkole, najlepiej cyklicznie, np. na początku roku szkolnego, w połowie i pod koniec.

Podzielona jest na 6 kategorii: żywność, woda, energia, różnorodność biologiczna, odpady i transport. Zadania są ułożone według stopnia trudności.

Najłatwiejsze są zadanie z symbolem liścia, oznaczają zazwyczaj wysiłek na poziomie ucznia (np. w kategorii żywność: przynosimy śniadanie w wielorazowych opakowaniach).

Trudniejsze zmiany oznaczone są symbolem łapy niedźwiedzia. Często wiążą się z koniecznością podjęcia wspólnej inicjatywy (np. z kategorii woda: zainstalowaliśmy w toaletach spłuczki dwudzielne lub z funkcją STOP, ewentualnie umieściliśmy w spłuczkach butelki wypełnione wodą, by znacząco ograniczyć jej ilość, którą spłukujemy do kanalizacji).

Najtrudniejsze wyzwania, oznaczone wizerunkiem pandy, wymagają zmian w funkcjonowaniu placówki i przeważnie zaangażowania dyirekcji (np. wprowadziliśmy bezmięsne obiady dla wszystkich przynajmniej dwa razy w tygodniu).

W pracy z checklistą nie chodzi o to, żeby od razu na początku wszędzie był zielony kolor.

Chodzi o to, by uczniowie i uczennice mieli wpływ na zmianę, jaka zachodzi w

funkcjonowaniu szkoły. To, oprócz tej realnej zmiany, którą przyniesie, ma szansę obudzić

w nich ducha aktywności obywatelskiej. Tworzymy wtedy pokolenie ludzi, którzy nie boją się działać.

Przykłady udanych projektów uczniowskich w Programie z Pandą WWF:

- Szkoła Podstawowa w Rupniowie (małopolskie). Nauczycielka prowadząca zorganizowała 3 działania, angażujące całą społeczność szkolną: Dzień Wody, Dzień Zwierząt i Święto Drzewa. W ramach Święta Drzewa szkoła weszła we współpracę z Nadleśnictwem Limanowa. Zostały zorganizowane warsztaty przyrodniczo-ekologiczne dotyczące lasu, a przede wszystkim akcja rozdania i posadzenia na terenie miejscowości Rupniowa ponad tysiąca sztuk sadzonek jodły. Na koniec powstała gazetka w holu głównym dotycząca roli drzew w przyrodzie.
- Szkoła Podstawowa w Siennowie (woj. podkarpackie). Uczestnicy i uczestniczki Programu zorganizowali Dzień Niedźwiedzia Brunatnego. Postanowili, że przy okazji dzielenia się z innymi uczniami i uczennicami wiedzą, jaką zdobyli podczas zajęć o drapieżnikach, zbiorą środki na tzw. adopcję niedźwiedzia w naszej Fundacji. Dzień wcześniej, w szkolnej kuchni, upiekli babeczki z naszego narzędziownika Duże Drapieżniki. Przez cały dzień zapraszali do odpowiednio przygotowanej sali uczniów i uczennice poszczególnych klas i prowadzili samodzielnie zajęcia dotyczące niedźwiedzia brunatnego. Na szkolnym korytarzu w tym czasie można było posmakować wypieków i tym samym wesprzeć zbiórkę.
- Szkoła Podstawowa w Wojkowicach (woj. śląskie). Uczniowie i uczennice zorganizowali Tydzień Ekologiczny. Każdy dzień dotyczył innego zagadnienia: woda, odpady, powietrze, energia odnawialna, rośliny. W zajęciach uczestniczyła cała szkoła. Zaangażowano również rodziców i zorganizowano wyjścia poza mury szkolne. Niektóre klasy poszukiwały różnorodności biologicznej wokół szkoły, uczyły się rozpoznawać drzewa, wzięły udział w wycieczce do Ogrodu Botanicznego w Radzionkowie, gdzie rozpoznawały rośliny zielne. Klasy 1-3 posadziły kwiaty wokół szkoły. 6. klasy, z pomocą rodziców, posadziły drzewa przy szkole. Najstarsi uczestniczyli w projekcie szkolnym „Zapylacze” – wykonali domki dla owadów, również z pomocą rodziców, które umieszczono w parku miejskim. Do tego przeprowadzono zajęcia w kilku klasach i zrobiono tematyczne gazetki ścienne na podstawie materiałów WWF.